

Lokaal geïntegreerd gezinsbeleid in
gemeenten en steden in Vlaanderen.

Deelrapport Huizen van het Kind

Onderzoek in opdracht van de Vereniging van
Vlaamse Steden en Gemeenten.

Kathleen Emmery, Kristien Nys & Sighile Buyle
Kenniscentrum Gezinswetenschappen van Odisee Hogeschool

Colofon

Referentie Emmery, K., Nys, K., & Buyle, S. (2026). *Lokaal geïntegreerd gezinsbeleid. Een onderzoek bij lokale besturen in Vlaanderen in opdracht van de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten. Deelrapport Huizen van het Kind*. Kenniscentrum Gezinswetenschappen (Odisee).
<https://kcgezinswetenschappen.odisee.be/onderzoeksprojecten/lokaal-gezinsbeleid-voor-lokale-besturen>

Contact Odisee - Kenniscentrum Gezinswetenschappen
Huart Hamoiriaan 136, 1030 Schaarbeek
02-240 68 40
kcgezinswetenschappen.odisee.be
kcgezinswetenschappen@odisee.be
Kathleen Emmery: kathleen.emmery@odisee.be

Dit is een van de deelrapporten van een onderzoek bij lokale besturen in Vlaanderen naar lokaal geïntegreerd gezinsbeleid. Naast dit deelrapport, zijn de volgende vier deelrapporten en een eindrapport beschikbaar:

Emmery, K., Buyle, S., & Nys, K. (2026). *Lokaal geïntegreerd gezinsbeleid in gemeenten en steden in Vlaanderen. Eindrapport. Onderzoek in opdracht van de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten*. Kenniscentrum Gezinswetenschappen (Odisee).

Emmery, K., Nys, K., & Buyle, S. (2026). *Lokaal geïntegreerd gezinsbeleid. Een onderzoek bij lokale besturen in Vlaanderen in opdracht van de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten. Deelrapport Sociaal Huis*. Kenniscentrum Gezinswetenschappen (Odisee).

Buyle, S., Nys, K., & Emmery, K. (2026). *Lokaal geïntegreerd gezinsbeleid. Een onderzoek bij lokale besturen in Vlaanderen in opdracht van de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten. Deelrapport Voorschoolse Kinderopvang*. Kenniscentrum Gezinswetenschappen (Odisee).

Buyle, S., Nys, K., & Emmery, K. (2026). *Lokaal geïntegreerd gezinsbeleid. Een onderzoek bij lokale besturen in Vlaanderen in opdracht van de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten. Deelrapport Buitenschoolse opvang en activiteiten*. Kenniscentrum Gezinswetenschappen (Odisee).

Buyle, S., Nys, K., & Emmery, K. (2026). *Lokaal geïntegreerd gezinsbeleid. Een onderzoek bij lokale besturen in Vlaanderen in opdracht van de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten. Deelrapport Flankerend onderwijsbeleid*. Kenniscentrum Gezinswetenschappen (Odisee).

Inhoud

Colofon	2
Inhoud	3
Dankwoord	4
1 Context	5
2 Organisatie.....	5
2.1 Lokaal bestuur als organisator of regisseur	5
2.2 Personeel.....	6
2.3 Fysieke locatie	7
2.4 Organisatiemodellen.....	7
2.5 Intergemeentelijke samenwerking.....	9
2.6 Knelpunten	10
3 Visie op Huis van het Kind	12
3.1 Welke visie?.....	12
3.2 Knelpunten.....	14
4 Huis van het Kind als instrument in het lokaal gezinsbeleid	15
5 Geïntegreerd werken.....	16
5.1 Het doel en de kracht van samenwerken.....	16
5.2 Hoe samenwerken tussen diensten en partners	18
5.3 Knelpunten.....	21
6 Doelgroep	21
6.1 Bereik	21
6.2 Uitdagingen	22
7 Welke acties en aanbod?	24
7.1 Opvoedingsondersteuning	24
7.2 Ontmoeting	25
7.3 Ondersteuning in verschillende levensdomeinen.....	26
7.4 Knelpunten.....	29
8 Bronnen	29

Dankwoord

Dit onderzoek naar het ‘Lokaal geïntegreerd gezinsbeleid in gemeenten en steden in Vlaanderen’ is een voorbeeld van hoe we in het kenniscentrum vanuit het perspectief van lokale beleidsmakers en gezinnen, het gezinsbeleid en ondersteuning in beeld brengen en van daaruit aanbevelingen formuleren om het gezinsbeleid en de ondersteuning van gezinnen te versterken.

We zijn de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG) erkentelijk voor deze onderzoeksopdracht en het vertrouwen in ons onderzoeksteam.

Het voorliggend onderzoeksrapport kwam tot stand dankzij verschillende betrokkenen.

Een warme dank aan:

Alle 125 medewerkers en verantwoordelijken bij lokale besturen die tijd hebben vrijgemaakt om onze vragenlijst in te vullen of om studenten te woord te staan.

Alle 102 studenten die meewerkten aan dit onderzoek voor hun niet aflatende inzet om contact op te nemen en de interviews tot een goed einde te brengen.

De collega's van het Kenniscentrum Gezinswetenschappen Sighile Buyle en Kristien Nys voor het doorzettingsvermogen en de fijne samenwerking.

Ivan Pauwels en Kurt De Backer van VVSG voor de constructieve feedback en de vlotte samenwerking.

Kathleen Emmery

Kenniscentrum Gezinswetenschappen

Odisee Hogeschool

Januari 2026

1 Context

De Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VMSG) gaf de opdracht aan het Kenniscentrum Gezinswetenschappen van Odisee Hogeschool om de rol van lokale besturen in het gezinsbeleid in kaart te brengen, zowel wat daarbij goed gaat als de knelpunten, en na te gaan hoe lokale besturen hier verder in kunnen worden ondersteund. De dataverzameling verliep via een bevraging met een gestructureerde vragenlijst die grotendeels liep van november 2024 tot en met februari 2025. Dit resulteerde in 97 lokale besturen die de vragenlijst hebben ingevuld. Een volledige beschrijving van het verloop van de bevraging en de respons is te vinden in het rapport: Emmery, K., Buyle, S., & Nys, K. (2025). *Lokaal geïntegreerd gezinsbeleid. Een onderzoek bij lokale besturen in Vlaanderen*. Brussel: Kenniscentrum Gezinswetenschappen (Odisee).

Dit deelrapport zoomt in op de organisatie, visie, werking, doelgroep en acties en aanbod van de Huizen van het Kind zoals die door de respondenten beschreven worden.

De Huizen van het Kind kregen een regelgevend kader met het decreet van 20 november 2013. Artikel 8 van het decreet bepaalt de volgende opdracht: *“Een Huis van het Kind brengt een divers aanbod op het vlak van preventieve gezinsondersteuning bijeen. Minimaal gaat het om aanbod op het vlak van preventieve gezondheidszorg en opvoedingsondersteuning, alsook om activiteiten die tot doel hebben om ontmoeting en de sociale cohesie te bevorderen.”* Daarbij krijgt het lokaal bestuur de volgende opdracht: *“Elk lokaal bestuur en elke lokale actor die relevant is voor de preventieve gezinsondersteuning, kan initiatief nemen tot het organiseren van een Huis van het Kind. Elk initiatief verloopt in samenwerking met het lokaal bestuur. Bij gebreke aan initiatief neemt het lokaal bestuur het initiatief op zich”* (artikel 7).

Verschillende facetten van de Huizen van het Kind zijn aan elkaar gelieerd. Dat betekent voor deze rapportering dat zich een zekere overlap tussen de rubrieken voordoet.

2 Organisatie

2.1 Lokaal bestuur als organisator of regisseur

In 2023 waren er 227 Huizen van het Kind in 294 steden en gemeenten in Vlaanderen en Brussel. De Huizen van het Kind zijn feitelijke verenigingen van lokale samenwerkingsverbanden. In 205 van de feitelijke verenigingen, is het lokaal bestuur vertegenwoordiger. In de meerderheid van de Huizen van het Kind zijn de lokale besturen de trekker. Vaak is het Huis van het Kind een gemeentelijke dienst en 88% van de Huizen wordt mee gefinancierd door het lokaal bestuur. Lokale besturen investeren via personeel, werkingsmiddelen en infrastructuur (Opgroeien, 2023).

Lokale besturen geven aan dat ze organisator zijn van het Huis van het Kind, waarbij het onder het beheer van een andere dienst kan vallen, zoals een welzijnsdienst, een OCMW, een dienst samenleving, een jeugddienst, een ‘team kind’ of een dienst jeugd en gezinnen.

Een lokaal bestuur geeft aan dat hier al evoluties in zijn geweest: *“Het beheer is recent opnieuw overgeheveld naar het OCMW, nadat een externe partner – die deze taak eerder op zich nam – vertrok. Dit bood de kans om het Huis van het Kind opnieuw binnen het OCMW te integreren.”*

Een aantal lokale besturen beschrijven hun rol als regisseur Huis van het Kind. Ze nemen de trekkersrol op van het samenwerkingsverband Huis van het Kind. Ze ondersteunen en begeleiden de kerngroep, organiseren thematische werkgroepen, beheren de financiën (uitgaven, budget voor projecten en rapportage), zorgen dat ze aan de erkenningsvoorwaarden voldoen en staan in voor de communicatie over en vanuit Huis van het Kind (website, promomateriaal ...).

In volgend citaat zien we hoe het Huis van het Kind zowel een integratie kan zijn van gemeentelijke diensten, als een regierol opneemt in het netwerk:

“Het Huis van het Kind bestaat uit twee componenten: de gemeentelijke dienst “Huis van het Kind” (met jeugd, buitenschoolse opvang, flankerend onderwijs, vakantiewerking en armoedebeleid) én het netwerk Huis van het Kind, waarin zowel gemeentelijke diensten als externe partners samenwerken. Het netwerk beschikt over een stuurgroep die jaarlijks een actieplan opstelt met concrete doelstellingen. De coördinator brengt de stuurgroep samen, stelt de agenda op en stimuleert partners om projecten uit te werken. Het netwerk is breed samengesteld: alle scholen, kinderdagverblijven, onthaalouders, CKG, CAW, psychologenpraktijken in de regio, netwerken geestelijke gezondheidszorg, jeugdbewegingen, sportclubs, Gezinsbond, SAMO, sociale dienst. Deze partners brengen noden en signalen aan, waarop het netwerk projectmatig een antwoord probeert te formuleren.”

2.2 Personeel

Volgens een bevraging van Opgroeien (2023) hebben de meeste Huizen van het Kind een (deeltijdse) coördinator.

In onze bevraging zien we dat veel lokale besturen investeren in één of meerdere personeelsleden van het Huis van het Kind.

Eén lokaal bestuur kiest ervoor om middelen in te zetten op een ruimere dienst Huis van het Kind, waaronder ook inclusieve kinderopvang, het loket kinderopvang, buitenschoolse kinderopvang en flankerend onderwijsbeleid vallen. In totaal gaat het om 11 medewerkers die zowel een coördinerende als een actorrol opnemen.

Evengoed geven een aantal lokale besturen aan dat de personeelsinzet eerder beperkt is (0,20 – 0,25 FTE). In dat geval combineren coördinatoren Huizen van het Kind vaak verschillende functies. Ook in de bevraging van Opgroeien (2023, p. 38) komt naar voren dat het takenpakket van coördinatoren veelal gecombineerd wordt met andere opdrachten voor de lokale overheid.

Sommige lokale besturen geven aan dat het aanwerven van een lokaal coördinator Huis van het Kind op de planning staat. Een lokaal bestuur geeft aan wat ze verwacht van zo’n coördinator: *“Ze willen dat de coördinator op wie zij beroep doen een heel duidelijk beeld heeft van het landschap zodat de doorverwijzingen soepel verlopen. Dat zij het vaste aanspreekpunt is. Dat zij een vorm van pedagogische ondersteuning kan bieden wanneer er vragen zijn”.*

Naast het investeren in personeel voor de werking Huis van het Kind, zijn er ook lokale besturen die het Huis van het Kind opvolgen via een beleidsmedewerker.

2.3 Fysieke locatie

Het al dan niet beschikken over een fysieke locatie is een thema dat door meerdere lokale besturen wordt aangekaart. Een fysieke locatie is geen verplichting in de Vlaamse regelgeving en er zijn vanuit Vlaanderen geen subsidies voor voorzien. Volgens een bevraging van Opgroeien (2023) beschikt 58% van de Huizen van het Kind over één of meerdere fysieke locaties. In diezelfde bevraging geven Huizen van het Kind met een fysieke locatie een betere score op het vlak van bereik van de doelgroep (m.i.v. kwetsbare gezinnen) dan Huizen zonder een fysieke locatie. In 15% van de gemeenten zonder fysieke plek, zijn er plannen voor een locatie in de toekomst.

In onze bevraging zijn er meerdere lokale besturen die infrastructuur ter beschikking stellen of die het initiatief hebben genomen om een Huis van het Kind te bouwen. Ze zien verschillende voordelen verbonden aan een fysieke locatie. Het is een meerwaarde dat gezinnen in hun eigen gemeente kunnen ondersteund worden en zich niet naar de dichtstbijzijnde stad moeten verplaatsen voor hulpverlening. Ze benoemen ook dat een locatie maakt dat ze gezinnen beter kunnen begeleiden en dat de toegankelijkheid groter is, in het bijzonder voor mensen die digitaal hun weg niet vinden (bijv. anderstaligen).

2.4 Organisatiemodellen

Wanneer we inzoomen op hoe lokale besturen het Huis van het Kind profileren naar gezinnen, onderscheiden we ruwweg vier soorten vormen van implementatie:

- 1) Co-housing model: sommige steden kiezen voor het concept “**alles onder één dak**” waarbij (zo goed als) alle gezinsondersteunende organisaties samen op één locatie het Huis van het Kind (al dan niet onder deze naam) vormen. Voor gezinnen moet duidelijk zijn dat het Huis van het Kind dé plaats is waar men met alle vragen over opvoeden, opgroeien en ouderschap terecht kan.

“Het Huis van het Kind is het centrale ontmoetings-, informatie- en ondersteuningspunt voor gezinnen, van kinderwens tot 24 jaar. Het brengt diverse gezinsondersteunende diensten samen op één locatie en zorgt voor een nauwe samenwerking tussen verschillende organisaties. Het concept van “alles onder één dak” zorgt ervoor dat ouders en opvoedingsverantwoordelijken op een laagdrempelige en inclusieve manier toegang krijgen tot de juiste hulp en informatie.”

“In het Huis van het Kind zitten veel verschillende diensten met thema gezin fysiek samen. Om zo lokaal nauw te kunnen samenwerken en de link te leggen met ander diensten en thema’s en de toegang voor de gezinnen zo laagdrempelig mogelijk te maken. Gezinnen kunnen er met elke vraag terecht. Ze kunnen in huis naar andere diensten worden doorverwezen.”

- 2) **Geïntegreerde welzijnsdienst:** de werking van het Huis van het Kind is ingebed in een algemene welzijnsdienst waar alle bewoners terecht kunnen, zoals het Welzijnsloket of het Sociaal Huis. In deze gemeenten is dat dé plaats waar men terecht kan voor alle welzijnsgerelateerde vragen.

Er is een voorbeeld van een site waar de sociale dienst van het OCMW wordt gecombineerd met diensten voor kinderen en gezinnen (kinderdagverblijf, consultatiebureau Kind & Gezin, babytheek) en voor ouderen (lokaal dienstencentrum, ouderenflats).

In een andere welzijnsdienst zien we dat een gezinscoach een lokaal heeft dat grenst aan een consultatiebureau Kind & Gezin en een geefwinkel, waardoor een warme overdracht mogelijk is. Het Huis van het Kind organiseert spel- en ontmoetingsmomenten tijdens de consultaties van Kind & Gezin.

In een gemeente waar gemeentediensten en OCMW-diensten op één locatie zijn samengebracht, zijn sommige functies nauw verweven met elkaar:

“Er is geen “fysiek” Huis van het Kind, maar de coördinator is maatschappelijk werker bij het OCMW waardoor zij wel altijd terug te vinden is in het gemeentehuis.”

In een aantal gemeenten is het Huis van het Kind deel van het Sociaal Huis. Men benoemt de nauwe samenwerking als een voordeel:

“Zo kan het Huis van het Kind makkelijker in contact komen met kwetsbare gezinnen”.

“We zetten sterk in op het verlagen van drempels binnen het Sociaal Huis. Hoewel dit een OCMW-dienstverlening betreft, willen we het toegankelijk maken voor alle gezinnen. Daarom is het Huis van het Kind geïntegreerd in het Sociaal Huis, samen met de dienst jeugd en cultuur. Dit creëert een open en laagdrempelige omgeving waar gezinnen niet alleen voor sociale hulpverlening, maar ook voor andere gezinsgerichte ondersteuning terecht kunnen”.

Het onderscheid met het eerste model van ‘co-housing’ is niet altijd zo eenduidig. Zo zien we een voorbeeld waarbij een OCMW en een Huis van het Kind beiden gevestigd zijn in het Sociaal Huis, maar waarbij de stad er uitdrukkelijk voor kiest om het Huis van het Kind als aparte entiteit te profileren.

- 3) Gedecentraliseerde werking: andere lokale besturen kiezen er voor om te werken met **fysieke antenepunten** voor het Huis van het Kind (al dan niet geprofileerd onder een andere naam, bijvoorbeeld ‘groeiplekken’). In dit model kiest men ervoor om het Huis van het Kind niet als één fysieke plaats te profileren, maar op één of meerdere locaties van de partners van het samenwerkingsverband, bijvoorbeeld het Sociaal Huis, de jeugddienst, Kind & Gezin en een kinderopvanglocatie. Elke locatie biedt ondersteuning op een of meerdere domeinen.

“Het partnerschap binnen het netwerk Huis van het Kind biedt onthaal, informatie en wegwijs rond zorg en ondersteuning bij opgroeien, opvoeden en leren (onthaal-, info-, loketfunctie PGO) geïntegreerd op diverse plekken in de stad.”

- 4) **Virtueel model:** er zijn ook Huizen van het Kind zonder een fysieke locatie waarbij de ondersteuning van gezinnen telefonisch of via e-mail verloopt, bijvoorbeeld vanuit een dienst

van het gemeentehuis. Er wordt ingezet op een goede doorverwijzing naar andere organisaties. De betrokken medewerker neemt wel deel aan overleg met en bekendmaking bij partners (bijvoorbeeld scholen).

Een Huis van het Kind getuigt over locatie- en personeelsbeperkingen die het geïntegreerd werken kunnen hinderen:

“De combinatie van het Huis van het Kind en de consultaties van Kind en Gezin op één locatie is een goed uitgangspunt. Op deze manier is er een kruisbestuiving mogelijk en een gemakkelijke doorverwijzing. Maar de locatie is te klein en te beperkt waardoor deze kruisbestuiving slechts minimaal effect heeft en waardoor dit ook een invloed heeft op de bereikbaarheid. Het Huis van het Kind heeft momenteel door o.a. deze locatiebeperkingen en beperkte personeelsbezetting geen ‘open deur’. Het is niet mogelijk om zonder afspraak langs te komen. Contact opnemen gebeurt via telefoon. Een afspraak maken ná de openingsuren dient te gebeuren via mail. Gevolg hiervan is dat een bepaald deel van de bevolking deze dienstverlening mist. Niet voor iedereen is de digitale weg (al) toegankelijk. Voor sommigen is het niet spontaan kunnen binnenstappen een drempel waardoor mensen blijven zitten met hun specifieke vraag.”

2.5 Intergemeentelijke samenwerking

In sommige regio's zijn Huizen van het Kind intergemeentelijk georganiseerd, met een partnerschap tussen alle diensten voor gezinnen en kinderen in de regio. Volgens de bevraging van Opgroeien (2023) werken 29 van de 227 Huizen van het Kind intergemeentelijk.

Lokale besturen met een intergemeentelijke samenwerking geven aan dat ze vinden dat het de **reikwijdte en de impact** van het gezinsbeleid vergroot. Het geeft de kans om met andere partners samen te werken en het draagt bij aan de ondersteuning van gezinnen door een breder en meer gespecialiseerd aanbod binnen te halen.

“De samenwerking met stad X komt dankzij de ‘Huizen van het kind’. Dit is in 2014 ontstaan. Op het moment dat je een Huis van het Kind wou, was het een voorwaarde om een consultatiebureau te hebben. Onze gemeente had geen consultatiebureau en vandaar werd er een samenwerking gestart met stad X. Ondertussen is die voorwaarde weggevallen. Maar aangezien we nu al jaren de financiën en werkingen bundelen en afstemmen, vonden we het geen meerwaarde om alsnog te splitsen. Het heeft soms nadelen: als kleine gemeente word je opgeslokt door een grotere stad. Aan de andere kant, als je naar de stuurgroep kijkt, zijn CLB en CAW daar aanwezig. Als we ons zouden splitsen, hebben ze niet de tijd om zich aan te sluiten bij elke gemeente. En hun kennis is een meerwaarde”.

“Wij hebben een samenwerking met Huis van het Kind X waar ouders en kinderen terecht kunnen voor een gesprek. Gezinnen komen vaak in contact met deze instantie via medewerkers van het Sociaal Huis, aangezien er in onze gemeente geen consultatiebureau van het Huis van het Kind is gevestigd”.

“Er is een samenwerkingsverband binnen Huis van het Kind in de regio. De opvoedingsverantwoordelijke binnen het Huis van het Kind is zeer betrokken binnen onze gemeente. Ze is bijvoorbeeld 1x in de maand aanwezig op het peuterspeelpunt dat

georganiseerd wordt door onze gemeente. Ze neemt ook deel aan het scholenoverleg om projecten of interventies van het Huis van het Kind voor te leggen op dit overleg. Ze werkt ook proactief en maant de scholen aan om haar contactgegevens te delen met gezinnen die hier nood aan hebben”.

“Als landelijke gemeente helpt de samenwerking met Huis van het Kind ons om gespecialiseerd aanbod (vormingen, workshops) naar de gemeente te halen”.

“Door deze samenwerking kan men een breed aanbod aan diensten en activiteiten voor gezinnen in de regio aanbieden en men kan de welzijn -en zorgdiensten beter op elkaar afstemmen”.

Een andere gemeente getuigt hoe **occasioneel** samengewerkt wordt, door één keer per jaar met alle Huizen van het Kind in de regio een “dure” spreker te vragen. Nog een andere gemeente ziet een voordeel van het uitwisselen van materiaal met een andere gemeente.

2.6 Knelpunten

Een aantal lokale besturen kaarten de **beperkte middelen** aan voor het Huis van het Kind, net zoals de afhankelijkheid van **projectmiddelen** en de onzekerheid over het voortbestaan daarvan. Verschillende gemeenten en steden vragen een financieel engagement van de bovenlokale overheid om de (verwachte) dienstverlening te kunnen continueren.

“Wat ik ook wel merk, vooral vanuit de werking vanuit de ‘huizen van het kind’ is dat de overheid, en dat heeft met die versnippering te maken, zeer sterk is om iedere keer nieuwe projecten te lanceren, met subsidies aan verbonden. Die projecten zijn dan voor 3 jaar. Dan ben je daar 3 jaar mee bezig, zet je daar personeel voor in, je werkt er met een ploeg aan, maar na 3 jaar weten we dat het niet gaat verlengd worden. Dan moet het lokaal bestuur dat overnemen. Maar de lokale besturen hebben daar niet altijd de financiële middelen voor. Ze staan er niet altijd achter om het over te nemen en dat is ook niet altijd de bedoeling. Zo gaan goed draaiende projecten verloren. Hoe ouder je wordt, hoe vaker je hierdoor de motivatie verliest om er volledig voor te gaan. Je hebt dan iets moois opgezet en dan stopt het weer. Dat vind ik een beetje jammer aan de overheid. De duurzaamheid is er niet”.

“Daarnaast is er het budgettaire vraagstuk. Beslissingen en verwachtingen die op Vlaams of federaal niveau aan lokale besturen worden opgelegd, gaan zelden gepaard met voldoende financiële middelen. Het netwerk Huis van het Kind ontvangt bijvoorbeeld slechts een beperkt jaarlijks budget (tussen €5.000 en €8.000), terwijl de uitvoering grotendeels op lokale middelen steunt.”

“Binnen het Huis van het Kind zijn we met 2 personen die hier voltijds voor instaan, maar waardoor er ook niet zo heel veel mogelijk is. Maar we zijn ambitieus en willen veel bereiken voor onze gezinnen. Hiervoor rekenen we dan ook op onze partners, die niet altijd zoveel middelen en personeelscapaciteiten hebben.”

De beperkte middelen maken dat er slechts **beperkte personeelsinzet** mogelijk is.

“De personeelsbezetting is momenteel te beperkt om de ambities van het Huis van het Kind verder uit te breiden”.

“Gezien we een kleiner lokaal bestuur zijn, met een beperktere personeelsbezetting en zonder fysiek Huis van het Kind, zitten de taken en opdrachten van het HvHK vervat bij de taken van welzijn, samen met een hele resem andere opdrachten. Dit maakt het soms moeilijk om ten volle in te zetten op gezinsbeleid omdat er prioriteiten moeten gesteld worden en keuzes moeten gemaakt worden. Het ontbreekt ons soms aan middelen, maar vooral aan mensen en tijd”.

“Er is slechts één contactpersoon beschikbaar via e-mail of telefoon. Dit is onvoldoende om aan de behoeften van de gemeenschap te voldoen”.

Een aantal lokalen besturen betreuren dat er **geen fysieke locatie** voor het Huis van het Kind is. Dat vormt een drempel voor gezinnen. Ze zouden graag het bereik en de toegankelijkheid vergroten. Een lokaal bestuur kaart aan dat men minder vragen krijgt van gezinnen dan in andere gemeenten. Gezinnen vinden het minder concreet en minder tastbaar.

“Het ontbreken van zowel een locatie van het Huis van het Kind als een consultatiebureau van Kind en Gezin vormt een duidelijke uitdaging voor het lokaal gezinsbeleid. Deze knelpunten zorgen voor een minder toegankelijke, gefragmenteerde dienstverlening voor gezinnen, wat vooral nadelige gevolgen heeft voor gezinnen die al kwetsbaar zijn”.

“Er is nood aan een fysiek Huis van het Kind waar alle verschillende diensten rond gezinsbeleid samengebracht kunnen worden. Zo kunnen we het bereik van het Huis van het Kind vergroten en kunnen we alle gezinnen bereiken met het huidige aanbod. Nu bereiken we vooral gezinnen die met een bepaalde problematiek zitten en geholpen dienen te worden. We zullen in de toekomst dus op zoek moeten gaan naar een andere locatie waar er wel een open huis uitgewerkt kan worden. Ouders zouden hier terecht moeten kunnen met hun eerste vragen en geïnformeerd kunnen worden over het aanbod van het Huis van het Kind. Op termijn kunnen hier verschillende activiteiten en workshops voor gezinnen georganiseerd worden in samenwerking met de verschillende partners van het Huis van het Kind. Het zou een dynamisch, uitnodigend huis moeten worden voor gezinnen en kinderen.”

“Ook het concept Huis van het Kind blijft moeilijk zonder een fysieke plaats die dat ‘Huis’ is. De werkingen onder de noemer van Huis van het Kind zitten overal verspreid en dit is niet altijd duidelijk voor diensten en burgers”.

We merken op dat een andere gemeente het ontbreken van een Sociaal Huis betreurt.

“Daarnaast is het Huis van het Kind in veel opzichten een vervanger voor een sociaal huis, aangezien er geen sociaal huis in de gemeente is. Het zou echter prettiger zijn als er wel een sociaal huis zou zijn, aangezien het Huis van het Kind zijn beperkingen heeft. Dit vormt soms een drempel. Anderzijds is het wel positief dat veel diensten op één plek samenkomen, wat de toegankelijkheid binnen het gebouw bevordert.”

3 Visie op Huis van het Kind

3.1 Welke visie?

Een aantal lokale besturen vermelden **een uitgebouwde visie**, een (jaarlijks) actieplan of een meerjarenplan Huis van het Kind. Andere lokale besturen geven aan dat het Huis van het Kind deel uitmaakt van de acties van het meerjarenplan, van het armoedebeleidsplan of het sociale beleidsplan. Een lokaal bestuur verwijst naar het jaarverslag Huis van het Kind.

In de bevraging vinden we enkele **voorbeelden** van uitgewerkte visies. Bij sommige visies staan ontwikkelingskansen van kinderen en hun gezin centraal, bij anderen het idee van opvoeding als een gedeelde verantwoordelijkheid, nog anderen benadrukken de toegankelijkheid van gezinsondersteuning.

“We ondersteunen ouders en opvoedfiguren, we versterken onderlinge verbindingen en deelname aan de samenleving en bevorderen welzijn en gezondheid, ontplooiing en ontwikkeling, ontmoeting en sociale cohesie.”

“Het Huis van het Kind stelt voorop dat elk kind, elke jongere en hun gezin maximale ontwikkelingskansen krijgen, ongeacht de omstandigheden waarin zij geboren worden.”

“Het lokaal bestuur werkt vanuit een geïntegreerde, kindvriendelijke visie: het Huis van het Kind is de netwerkstructuur die preventie, participatie, protectie en provisie samenbrengt. Kindvriendelijkheid wordt gelijkgesteld met mensvriendelijkheid: de meest kwetsbare kinderen vormen de maatstaf voor beleid. De sociale dienst legt de nadruk op 'menswaardig bestaan' en langdurige opvolging.”

“Het Huis van het Kind vertrekt vanuit het principe dat opvoeding geen individuele zorg van ouders zou mogen zijn. Opvoeding is een publiek thema, een onderwerp van collectieve zorg en betrokkenheid, dat gemeenschappelijk gedragen dient te worden. Het Huis van het Kind is een plek waar gezinnen ondersteuning vinden en waar plaats is voor overleg en onderlinge uitwisseling van opvoedingsideeën, zowel tussen ouders, als tussen de samenwerkende partners.”

“We willen het Huis van het Kind uitbouwen tot een laagdrempelige basisvoorziening waar onze gezinnen terecht kunnen voor alles wat met opvoeden en opgroeien te maken heeft.”

“De visie is om laagdrempelige toegang te bieden tot hulp en informatie, zodat gezinnen tijdig de ondersteuning krijgen die ze nodig hebben.”

In sommige Huizen van het Kind wordt de werking gestuurd aan de hand van een jaarlijks **actieplan**.

“Er wordt jaarlijks een actieplan voor gezinnen met kinderen tussen 0 en 12 jaar opgemaakt op basis van de pijlers: opvoedingsondersteuning, preventieve gezondheidszorg en ontmoeting stimuleren. We zorgen voor aanbod voor zowel kinderen, de ouder(s), de gezinnen (kinderen + hun ouders) en professionals. Dit jaar zullen we extra investeren in het meer zichtbaar maken van het Huis van het Kind”.

Een aantal lokale besturen richten zich met het Huis van het Kind ook uitdrukkelijk tot de **doelgroep** van kinderen, jongeren en jongvolwassenen tot 24 of zelfs 30 jaar:

“Met Huis van het Kind willen we bouwen aan optimale ontplooiingskansen voor elk kind en elke jongere tot 24 jaar. Het Huis van het Kind biedt ouders en opvoeders informatie en ondersteuning op vlak van preventieve gezondheidszorg, stimuleert ontmoetingen tussen gezinnen en verwijst op een efficiënte manier bij opvoedingsvragen. Het Huis doet dit door het aanbod te bundelen, aan te vullen en toegankelijker te maken voor alle (aanstaande) ouders, opvoeders en jongeren tot 24 jaar. Binnen het Huis bieden wij in samenwerking met de partners digitale en fysieke contactpunten aan. Verder stellen we aanvullende maatregelen voor aan het beleid, starten we vanuit het netwerk projecten op en gaan we met gezamenlijke acties de strijd aan tegen kinderarmoede.”

“Het Huis van het kind is geen fysieke plek, maar vormt een sterk samenwerkingsverband. Het ondersteunt een netwerk van verschillende partners die bezig zijn met gezinnen, met kinderen en jongeren tot en met 30 jaar.”

“De Huizen van het Kind zijn de partner bij uitstek voor een geïntegreerd aanbod voor ouders en kinderen van 0 tot 24 jaar, op maat van de wijk en op maat van de noden van gezinnen. Binnen deze werking is er aandacht voor verschillende thema's zoals gezondheidszorg, vrijetijdsaanbod, opvoedingsondersteuning, menstruatiewelzijn ...”

Een aantal lokale besturen verwijzen naar de krijtlijnen van het decreet voor de organisatie van een geïntegreerd gezins- en jeugdhulpbeleid ('Vroeg en nabij'):

“Het netwerk deelt de ambitie Vroeg en nabij.”

“De verschillende partners zorgen samen voor een efficiënt en duidelijk netwerk dat, vroeg en nabij, doet wat nodig opdat kinderen kansrijk oproeien en gezinnen ondersteund worden in de opvoeding.”

Een aantal lokale besturen vermelden geen uitdrukkelijke visie in beleidsplannen, maar expliciteren wel de visie van het lokaal bestuur op het Huis van het Kind:

“Een centrale plaats voor kleine en grote vragen over kleine en grote kinderen. Dat is de visie van het lokaal bestuur.”

“Het Huis van het Kind is een sleutelfiguur in het waarmaken van de gemeentelijke visie op gezinsbeleid. Door praktische ondersteuning, opvoedingsadvies, en een focus op inclusiviteit en ontmoeting biedt het gezinnen niet alleen hulp bij dagelijkse uitdagingen, maar ook een plek om te groeien en zich verbonden te voelen met de gemeenschap. Dit maakt het een onmisbare schakel in het sociale weefsel.”

“Onze missie is gezinnen te ondersteunen, zodat kinderen in een veilige en stimulerende omgeving kunnen groeien. Dit realiseren we door samen te werken met een breed netwerk van partners en in te zetten op ontmoeting, groepswork en individuele begeleiding. Het initiatief beoogt een laagdrempelig en universeel aanbod, dat toegankelijk is voor alle gezinnen, met extra aandacht voor kwetsbare doelgroepen.”

3.2 Knelpunten

Respondenten signaleren zowel het **gemis aan een gedeelde en lange termijn visie** op lokaal niveau als op bovenlokaal niveau.

Niet alle gemeenten hebben een visie op gezinsbeleid en Huis van het Kind.

“Er is behoefte aan een duidelijkere visie, behoefteanalyse en concrete doelstellingen binnen het Huis van het Kind. De overlegstructuur van het Huis van het Kind kan effectiever functioneren in zijn overkoepelende rol. Het Huis van het Kind heeft geen echte balie. Hoewel projecten zoals huiswerkbegeleiding en ruilwinkel goed lopen, ontbreekt er monitoring en evaluatie. Er is geen duidelijkheid over de tijdelijkheid van deze projecten of hun integratie in het vaste dienstverleningsaanbod.”

Soms is er in de stuurgroep Huis van het Kind wel een duidelijke visie bepaald, maar wordt dat niet vertaald in een visie op een gezinsvriendelijk beleid binnen de gemeente. Coördinatoren Huizen van het Kind kaarten aan dat ze niet betrokken worden bij de beleidsplanning in de gemeente. Sommige Huizen van het Kind hebben samen met partners een memorandum gemaakt met voorstellen waar ze de volgende beleidsperiode graag op zouden inzetten.

Daarnaast zijn er Huizen van het Kind die aangeven dat het moeilijk is om tijd te maken om een visie uit te bouwen naast alle opdrachten die ze dagelijks opnemen. Er is dan eerder sprake van losse acties.

Lokale besturen ervaren dat structurele beslissingen en de samenwerking tussen partners en gemeenten onderling bemoeilijkt worden door het **gebrek aan een Vlaams kader** en aan een lange termijnvisie.

“Bij dit stuk is het bestuur nog zoekende. Vanuit de overheid is dit geen duidelijk omlijnd concept en gemeenten moeten dit zelf invullen. Aangezien dit een samenwerking met stad X is, moeten we een visie vormen die voor beide besturen haalbaar is”.

“Het concept, dat op Vlaams niveau gecreëerd werd, blijft voor ons als lokaal bestuur breed en vaag. Vanuit Vlaanderen zou het een eerste aanspreekpunt moeten zijn voor gezinnen, maar hoe kan er sprake zijn van een ‘eerste aanspreekpunt’ als er zoveel verschillende diensten onder vallen? Een concrete focus ontbreekt.”

“Er zijn grote verschillen in uitvoering tussen verschillende gemeenten en er is een gebrek aan bovenlokale ondersteuning/profilering.”

“De verwachtingen richting het Huis van het Kind zijn moeilijk te concretiseren en lokaal te realiseren. Bijvoorbeeld: al staat het niet in het decreet, toch is de verwachting dat er een vlotte overgang gerealiseerd wordt van scharniermomenten (vb. kinderopvang naar kleuterschool). Kinderopvang en onderwijs zijn 2 totaal verschillende werelden, met verschillende richtlijnen en decreten, wat het complex maakt. Hoe pak je dit aan? Op papier klinkt zoiets heel mooi, maar het in de praktijk brengen is een uitdaging”.

4 Huis van het Kind als instrument in het lokaal gezinsbeleid

Meermaals wordt in de bevraging naar voren gebracht dat een Huis van het Kind een belangrijk instrument is in het voeren van een lokaal gezinsbeleid. Het is een **prioritaire partner of centrale spil** in het gezinsbeleid, het is de basis voor een **toegankelijk en samenhangend gezinsbeleid** en zorgt voor **verbinding** tussen verschillende diensten en domeinen.

“Het Huis van het Kind staat centraal in de ontwikkeling en concretisering van het gezinsbeleid, niet in het minst vanuit het netwerk met alle kindgerichte diensten in de stad. Het Huis van het Kind organiseert het overleg met alle diensten en geeft van daaruit beleidsadvies”.

“Het Huis van het Kind speelt een centrale rol als regisseur en draaischijf van het gezinsbeleid. Hierbij ligt de focus op opvoedingsondersteuning, kinder- en vakantieopvang en het aanpakken van kinderarmoede. Deze brede aanpak draagt bij aan het versterken van gezinnen en het creëren van gelijke kansen voor kinderen”.

“Aanwezigheid van een sterk uitgebouwd Huis van het Kind met een centrale rol: sterke basis voor het ondersteunen van gezinnen en ontwikkelen van een gezinsgerichte dienstverlening.”

“Trots op het goed uitgebouwd Huis van het Kind dat de belangen van gezinnen bewaakt. De werking is opgestart in 2015 en is in de loop van de jaren sterk gegroeid en uitgebreid.”

“Sterk huis van het kind, met fysieke locatie, ruim aanbod en een nauwe actieve samenwerking met partners.”

Daarbij kan een kindvriendelijke reflex ingebracht worden in verschillende beleidsdomeinen:

“Huis van het Kind als basis om een kindvriendelijke reflex uit te bouwen bij verschillende beleidsdomeinen”.

Lokale besturen zien het Huis van het Kind als een manier **gezinsondersteuning te verbeteren**.

“Het Huis van het Kind fungeert als speerpunt voor kind- en gezinsbeleid, waarbij het ondersteuning biedt aan kinderen, jongeren en hun ouders. Het is gericht op het bieden van tijdige en nabije passende ondersteuning, wat cruciaal is voor het realiseren van de visie op lokaal gezinsbeleid”.

“Het Huis van het Kind is op een paar jaar tijd echt op de kaart gezet. Het is uitgegroeid tot de spil waar alles samenkomt qua gezinsbeleid. Ouders die zoeken naar een antwoord op hun vraag of die extra ondersteuning nodig hebben, vinden hun weg naar het Huis van het Kind”.

“Het brede aanbod van de Huizen van het Kind wordt als een waardevolle vooruitgang beschouwd en is een grote aanwinst voor de gemeente.”

Er zijn lokale besturen die werk maken van een dienstoverschrijdend meerjarenplan voor het Huis van het Kind, de dienst welzijn, de sociale dienst, de bibliotheek en onderwijs.

Ook in opstartende Huizen van het Kind zien lokale besturen veel potentieel. Een lokaal bestuur geeft aan dat de opstart van het Huis van het Kind, samen met het BOA-decreet, de aanleiding is om te starten met een behoefte- en omgevingsanalyse bij gezinnen. Zo wil men zicht krijgen op wat er leeft en welke noden er zijn, waar de hiaten zitten en wat beter kan. Een ander lokaal bestuur gelooft sterk in de opstart van een Huis van het Kind en de betekenis ervan voor een geïntegreerd gezinsbeleid:

“De opstart van Huis van het Kind is voorzien in januari 2025. Dit initiatief zal een belangrijke rol spelen in het gezinsbeleid, door gezinnen ondersteuning te bieden met nadruk op opvoedingsondersteuning, informatievoorziening en het verbeteren van de toegankelijkheid van gezinsgerelateerde diensten. Dit initiatief zal ook een belangrijke rol spelen in de coördinatie tussen lokale diensten zoals welzijnsorganisaties, scholen, en kinderopvangvoorzieningen, zodat gezinnen gemakkelijker toegang hebben tot de hulp en ondersteuning die ze nodig hebben. Het Huis van het Kind zal zo bijdragen aan een meer geïntegreerd gezinsbeleid in de gemeente, waarbij alle betrokken diensten effectief samenwerken om gezinnen te ondersteunen”.

Er zijn lokale besturen die gezinsbeleid uitdrukkelijk **ruimer** zien dan enkel de werking Huis van het Kind:

“In het verleden werd gezinsbeleid herleid tot ‘Huis van het Kind’. Sinds de recente reorganisatie wordt het ontwikkelen en voeren van geïntegreerd gezinsbeleid als een aparte opdracht beschouwd, naast het organisatie-overschrijdend samenwerken binnen het netwerk. Dat is positief omwille van een transparante afbakening tussen beleid maken enerzijds en organisatie-overschrijdend samenwerken anderzijds; dat is positief omdat participatief beleid voeren meer zichtbaarheid krijgt (beleidsgroep gezin obv roadmap middenveld, overheid, onderzoek en politiek); dat is positief omdat de engagementen en deelname van partners in samenwerking effectiever kunnen overwogen worden”.

5 Geïntegreerd werken

5.1 Het doel en de kracht van samenwerken

Respondenten benoemen de meerwaarde van samenwerking tussen organisaties. De doelstellingen van een betere samenwerking situeren zich op verschillende niveaus:

Organisatieniveau

- Het beter opvangen van signalen
- Het beter afstemmen op lokale noden

- Efficiëntie in het aanbod tussen organisaties, waarbij elke organisatie zijn meerwaarde heeft ten aanzien van gezinnen
- Hielen in het aanbod gezinsondersteuning aanpakken

Gezinsniveau

- Maatwerk ten aanzien van kinderen, jongeren en gezinnen
- Door samen te werken organiseer je een breed basisaanbod waar iedereen terecht kan, en aansluitend een aanbod voor gezinnen met specifieke noden
- Doorverwijzingen verlopen vlotter en gezinnen krijgen sneller de juiste ondersteuning
- Een aanpak waardoor gezinnen op één plaats worden geholpen
- Meer zichtbaarheid voor gezinnen

Dat een goede samenwerking op verschillende vlakken een meerwaarde biedt voor de dienstverlening én de gezinnen wordt onder andere in de volgende citaten geïllustreerd:

“We zetten actief in op samenwerking met verschillende partners (bv. Kind en Gezin, OCMW, opbouwwerkers, dienst Vrije tijd, ...), met als doel een geïntegreerd en afgestemd aanbod te realiseren voor (aanstaande) gezinnen met kinderen en jongeren. Elke partner zal een bijdrage leveren om samen een meerwaarde te bieden voor de gezinnen. We streven naar maximale afstemming op de lokale noden en bouwen verder op de kansen en mogelijkheden die doorheen de jaren op lokaal vlak zijn gerealiseerd. Door het huidige aanbod te verankeren binnen de werking van het Huis van het Kind beogen we bovendien meer zichtbaarheid en toegankelijkheid voor de burgers.”

“Dankzij het Huis van het Kind merken we dat de samenwerking tussen verschillende diensten aanzienlijk is verbeterd. Deze samenwerking zorgt ervoor dat we elkaar sneller vinden en eenvoudig bij elkaar terecht kunnen met vragen. Dit versterkt niet alleen de interne communicatie, maar maakt het ook mogelijk om efficiënter te werken.”

“Een andere sterkte is de integratie van verschillende beleidsdomeinen, zoals jeugd-, sociaal en onderwijsondersteuning. Dit zorgt ervoor dat gezinnen op meerdere vlakken geholpen worden. Het Huis van het Kind speelt hierbij een belangrijke rol als coördinator, waarbij verschillende diensten zoals kinderopvang en jeugdhulp goed op elkaar zijn afgestemd.”

“Er is een intern en extern netwerk ontstaan met relevante partners voor het Huis van het Kind. De partners kennen elkaar en de communicatielijnen zijn kort. Er is motivatie en kennis aanwezig in het netwerk van het Huis van het Kind.”

Voor een van de gemeenten draagt de **kleinschaligheid** (kleine gemeente en nabijheid van samenwerkende actoren) een grote meerwaarde in zich:

“De kracht van het netwerk zit in de korte lijnen en de nauwe samenwerking in een kleinere gemeente. Hierdoor kunnen acties snel worden opgezet. Voorbeelden: project in het secundair onderwijs rond stress en faalangst, brugprojecten tussen thuis en school (3^e kleuterklas, 1^e en 2^e leerjaar). ... De samenwerking tussen diensten is sterk uitgebouwd: jeugd, onderwijs, kinderopvang, sociale dienst en flankerend onderwijsbeleid werken nauw samen en stemmen acties af. Door de kleinschaligheid van

het bestuur zijn de communicatielijnen kort, waardoor beslissingen snel genomen kunnen worden en projecten vlot opgestart worden. Het netwerk Huis van het Kind vormt hierbij een belangrijke motor. Vanuit een gedeelde visie op kindvriendelijkheid werd een actieplan opgesteld waarin preventie, participatie, protectie en provisie concreet vertaald worden naar projecten. Dit zorgt voor richting en samenhang in het beleid.”

Voorbeelden van de domeinen en partners waarmee Huizen van het Kind samenwerken, komen verder aan bod in de beschrijving van acties en aanbod.

5.2 Hoe samenwerken tussen diensten en partners

Er zijn verschillende manieren waarop Huizen van het Kind samenwerken met verschillende diensten en dat is logischerwijze gelinkt aan het organisatiemodel dat aan de orde is (supra).

Samenwerking kan integraal deel uitmaken van de **gezinsondersteuning**, waarbij bijvoorbeeld wordt gewerkt met een tandemwerking of waarbij verschillende professionals aanwezig zijn en samenwerken op één locatie.

“Door middel van een tandemwerking, waarin hulpverleners samenwerken met de sociale dienst, wordt gezinsondersteuning geboden”.

“Het Huis van het Kind brengt diverse gezinsondersteunende diensten samen op één locatie en zorgt voor een nauwe samenwerking tussen verschillende organisaties”.

Als samengewerkt wordt met andere organisaties zoals het OCMW en het CAW, geven Huizen van het Kind ook aan dat er afgestemd wordt over wie wat doet:

“Het Huis van het Kind maakt geen deel uit van het Sociaal Huis. Er is wel een goede samenwerking en er wordt naar elkaar doorverwezen. We evalueren steeds wie het meest geschikt is om te helpen”.

“De samenwerking tussen het Huis van het Kind en het Sociaal Huis wordt herzien om een efficiënter en effectiever beleid te ontwikkelen dat gezinnen optimaal ondersteunt. Er wordt een helder onderscheid gemaakt in welke ondersteuning en hulp gezinnen kunnen krijgen bij het Huis van het Kind en welke diensten onder het Sociaal Huis blijven vallen”.

“Er is een nauw overleg tussen de sociale dienst en Huis van het Kind. Gezinnen met kinderen met een specifieke nood worden doorgeleid naar Huis van het Kind”.

“Voor moeilijke situaties met kinderen is er een heel korte lijn tussen het Sociaal Huis en het Huis van het Kind”.

Daarnaast zijn er Huizen van het Kind die brugfiguren tewerkstellen, die aanwezig zijn op scholen en gezinnen ondersteunen.

Een tweede vorm van samenwerking, een variant van de eerste vorm, is het **gedeeld gebruik van infrastructuur**. Een Huis van het Kind organiseert bijvoorbeeld het peuterspeelpunt in de voormiddag in een locatie van buitenschoolse kinderopvang, wat het voordeel biedt dat een aanbod aan speelgoed aanwezig is. Een ander Huis van het Kind kan gebruik maken van de stadshal voor het organiseren van activiteiten.

Verder krijgen externe partners zitdagen op de locatie van het Huis van het Kind of kunnen ze gebruik maken van de locatie. Verschillende keren wordt daarbij een uitbeter van het Groeipakket vernoemd, maar ook diensten met een aanbod gespecialiseerde ondersteuning voor kinderen met zorgnoden.

“We proberen die hulpverlening zo dicht mogelijk bij die gezinnen te krijgen. We spreken die partners dan ook aan op hun engagement en hun verantwoordelijkheid hierin om hierin bij te dragen. Het groeipakket komt hier resideren, de opvoedingswinkel zit hier als partner, het kinderopvangloket, het onderwijsloket, ook pleegzorg met hun begeleidende bezoeken, justitie zit hier als het over jongeren gaat, Rap op Stap komt hier ook zitten”.

Het is een strategie om die zitdagen te koppelen aan uren waarop andere diensten open zijn:

“We hebben één keer per maand zitdagen van een uitbeter van het groeipakket. Dat is ook op moment dat het consultatiebureau open is en dat de Ruilwinkel open is”.

Een derde vorm van samenwerking tussen diensten gebeurt via **concrete acties**. We zien voorbeelden van samenwerking met de speltheek of de bibliotheek rond thema- of doelgroepkoffers (emoties, zindelijkheid, pubers) die kunnen uitgeleend worden; samenwerking met de cultuurdienst om thema's in toneelvoorstellingen te brengen of om laagdrempelige culturele activiteiten (bv. kunstendag voor kinderen) te organiseren; samenwerking met welzijn en scholen rond het voorlezen aan huis door vrijwilligers; samenwerking met scholen en vrijwilligers rond huiswerkklassen voor gezinnen in een kwetsbare situatie; samenwerking met kinderopvangvoorzieningen voor de begeleiding van ontmoetingsmomenten van ouders; samenwerking met de jeugddienst om activiteiten te organiseren voor kwetsbare kinderen en hun gezinnen; samenwerking met buitenschoolse kinderopvang en de jeugddienst om in te zetten op gelijklopende inschrijvingsdata voor en heldere communicatie over (pictogrammen, foto's) vakantieopvang en activiteiten (ook van de bibliotheek en de Gezinsbond) zodat ouders een overzicht hebben. Heel wat Huizen van het Kind zetten samenwerking op met scholen. Er wordt bijvoorbeeld een educatief aanbod naar scholen gedaan, waarbij scholen kunnen kiezen uit thema's en workshops.

Dergelijke actiegerichtte samenwerking gebeurt ook op projectmatige basis.

“Daarnaast hebben we het project Zorgzame Buurten opgezet, dat zich niet alleen richt op senioren, maar ook op gezinnen. Het doel is om een inclusieve gemeenschap te creëren waarin alle leeftijdsgroepen zich thuis voelen. Dit project wordt uitgevoerd in samenwerking met het lokaal dienstencentrum en het Huis van het Kind”.

Een andere vorm is het binnenbrengen van **gezinsvriendelijke principes** bij andere diensten.

“We proberen, waar mogelijk, aan te sluiten bij initiatieven van collega-diensten en andere gemeentelijke activiteiten. Op die manier zorgen we ervoor dat gezinsgerichte acties een geïntegreerd karakter krijgen en breed worden ondersteund binnen het gemeentelijk beleid”.

“De Dienst Samen Leven introduceert de 9 B’s van toegankelijkheid bij activiteiten van collega-diensten en denkt na welke initiatieven we kunnen ondernemen om bestaande projecten laagdrempeliger te maken. Activiteiten voor een breed publiek maken we extra toegankelijk voor kwetsbare gezinnen”.

Huizen van het Kind maken deel uit van verschillende **overlegplatformen**. Voorbeelden zijn het Lokaal Overleg Kinderopvang, armoede-overleg of het perinataal netwerk. Er zijn Huizen van het Kind die deelnemen aan een overleg met alle schooldirecties uit de gemeente, waardoor signalen vanuit scholen worden opgevangen. Er zijn ook werkgroepen of stuurgroepen die samenkomen in functie van de programmatie of de visie van het Huis van het Kind, om een concreet aanbod te organiseren of om casussen van gezinnen met jonge kinderen in een multidisciplinair team te bespreken.

“Met Huis van het Kind hebben we ingezet op netwerking met de lokale partners, uitbouw van het LOK, activiteiten voor scholen etc. Op korte tijd hebben zijn er wel wat dingen gerealiseerd.”

Sommige werkgroepen worden opgericht vanuit een nodenanalyse:

“Zo heeft het Huis van het Kind bijvoorbeeld nagedacht over de toegankelijkheid van openbare ruimte voor kinderen met een beperking. Er is hier nu een werkgroep voor gemaakt omdat hier nog geen beleid rond is en er is meer ondersteuning voor nodig”.

“Momenteel blijkt er nood te zijn aan taalstimulering, opvang en vrije tijdsaanbod voor kinderen met een specifieke zorgbehoefte (gedragsproblemen, moeilijk thuissituatie, handicap, mentale beperking, autisme,...). Binnenkort vindt een netwerkmoment plaats met het doel om werktafels te organiseren om deze noden in acties te kunnen omzetten”.

Bij een aantal lokale besturen is er een **geformaliseerde samenwerking**. We zien voorbeelden van lokale besturen met een netwerk van partnerschappen met 20 convenanten; of samenwerkingsovereenkomsten voor specifieke werkingen of opdrachten (bijv. spel in wijk, buddywerkingen, buurtwerk, onthaal, ontmoetingsmomenten). Daarnaast is er een gemeente waarbij lokale actoren zoals een ouderraad, school of vereniging subsidies kunnen aanvragen bij een Huis van het Kind voor het organiseren van een opvoedingsondersteunende activiteit of project. Of een gemeente die vanuit het Huis van het Kind een jaarlijkse premie en een sinterklaascheque geeft aan opvanginitiatieven. Er zijn Huizen van het Kind die huiswerkbegeleidingsprojecten aan huis financieren.

Een van de gemeenten heeft, om tot een betere afstemming van de ondersteuning op de gezinnen in de gemeente te komen, de samenwerking met een buddywerking stopgezet. De vrijgekomen middelen zullen ingezet worden voor een vaste medewerker van de gemeente die vanuit diens coördinerende rol en in samenwerking met partners het ondersteunend aanbod en de mogelijke inzet van vrijwilligers zal bekijken.

5.3 Knelpunten

Samenwerken is niet altijd gemakkelijk omwille van verschillende visies.

“Verschillende diensten hebben hun eigen visie op het Huis van het Kind, wat het moeilijk maakt om een eenduidige visie te formuleren”.

“Overleg met relevante beleidsdomeinen zoals sport, cultuur, welzijn, mobiliteit en openbaar domein, is tevens een actie, maar tot op heden is dit nog een moeilijk verhaal om de diensten aan te sporen de dienst Jeugd en Gezinnen erbij te betrekken. Hierbij wordt gestreefd om het label van kindvriendelijke stad te behalen”.

“De kleinschaligheid van onze gemeente maakt snelle besluitvorming en nauwe samenwerking mogelijk, maar brengt ook beperkingen mee in capaciteit en structurele middelen. Het netwerk blijft afhankelijk van de inzet van partners om het beleid en de acties vorm te geven.”

6 Doelgroep

6.1 Bereik

In een bevraging van Opgroeien (2023) geeft 79% van de Huizen van het Kind aan kinderen tussen 0 en 3 jaar te bereiken, 77,3% 3 tot 6 jaar, 72,4% 6 tot 12 jaar. Het bereik van kinderen van 12 jaar tot 18 jaar en tot 24 jaar (resp. 14,2% is 6,2%) is veel lager. We zien dat ook in deze bevraging weerspiegeld.

“Net als veel andere Huizen van het Kind richt het zich voornamelijk op kinderen van 0 tot 12 jaar, omdat het aanbod aan preventieve gezinsondersteuning vooral op deze doelgroep is gericht”.

Eén Huis van het Kind vermeldde actief in te zetten op de ondersteuning van mantelzorgers.

Verschillende Huizen van het Kind verwijzen naar **elementen of strategieën** die het **bereik** van een of meerdere doelgroepen **bevorderen**.

Sommige Huizen van het Kind geven aan dat hun bereik groot is dankzij het consultatiebureau, waar quasi alle ouders worden bereikt.

“De gedeelde fysieke locatie met Kind en Gezin zorgt voor zichtbaarheid en bepaalt sterk de invulling van de dienstverlening. Er is een goed bereik onder baby's, kleuters en jonge ouders, voornamelijk door doorverwijzingen vanuit andere dienstverlening zoals onthaalgezinnen, bibliotheek, sociaal huis e.a.”

Specifiek voor het bereik van jongeren zien we aansluiting bij de positionering van de OverKop-huizen door de Vlaamse overheid: ze worden gezien als een belangrijke stap om jongeren en jongvolwassenen te bereiken. In 2024 waren er 69 OverKop-huizen in Vlaanderen (Opgroeien, 2024).

Huizen van het Kind positioneren zich naast deze OverKop-huizen, waarbij het Huis van het Kind naar de ouders is gericht en het OverKop-huis naar de jongeren.

“De werking is opgesplitst in twee leeftijdsgroepen. Ouders van kinderen tussen 0 en 12 jaar kunnen hier advies en ondersteuning krijgen. Voor jongeren van 12 tot 25 jaar is er Overkop. Er wordt halfjaarlijks een overleg georganiseerd tussen de twee instanties om dilemma’s te bespreken, overdracht, etc.”

In andere gemeenten werkt men outreachend met jeugdopbouwwerkers, buurtwerkers of brugfiguren om jongeren actief te bereiken.

Niet alleen voor het bereik van jongeren, ook voor ouders van jongeren en voor de brede groep van ouders, gaan Huizen van het Kind meer **outreachend** te werk om hun bereik te vergroten.

Een eerste strategie is daarbij een **samenwerking met scholen**. Huizen van het Kind stellen hun projecten voor op het scholenoverleg, vragen aan scholen om hun contactgegevens te delen met ouders of zetten in op een brugfigurenwerking in de scholen.

“De brugfiguren gaan naar scholen waar ouders al hun vragen kunnen stellen. Het biedt ook mogelijkheden om toegang naar het huis van kind laagdrempeliger te maken. Het huis van kind zit in het gemeentehuis maar heeft nog geen aparte locatie”.

Er wordt ook outreachend gewerkt op **andere plaatsen waar gezinnen zijn**. Er zijn Huizen van het Kind die ouders bereiken via zitdagen of aanwezigheid bij de buitenschoolse kinderopvang of de voedselbedeling/ ontmoetingsplaats waar het aanbod wordt toegelicht. Via activiteiten zoals de buitenspeeldag worden ouders benaderd door medewerkers van het Huis van het Kind. Er is ook een gemeente met een dag voor nieuwe inwoners met een wandeling waarbij verschillende organisaties waaronder het Huis van het Kind aan bod komen.

Andere Huizen van het Kind zetten in op een **buurtgerichte werking**. Dat gebeurt bijvoorbeeld door antennewerkingen in verschillende wijken waar onthaal, een loket, pedagogisch advies, spel- en ontmoetingsmomenten en/of ruilinitiatieven worden georganiseerd.

Tot slot zijn er Huizen van het Kind die inzetten op **communicatie** via de gemeente en scholen, sociale media, website, nieuwsbrieven en gebruik van het logo Huis van het Kind om aan herkenbaarheid te werken. Voor sommige gemeenten is de geboortedoos een instrument om gezinnen te bereiken. Gezinnen kunnen deze ophalen bij het Huis van het Kind of Kind & Gezin wat hen meteen in contact brengt met deze diensten.

6.2 Uitdagingen

Een eerste uitdaging zien we in het bereik van **gezinnen met oudere kinderen (supra)**.

We zien evenwel dat sommige Huizen van het Kind stappen zetten om hun aanbod uit te breiden naar tieners.

“Een partner biedt momenteel gezin- en studieondersteuning aan voor leeftijden 5 tot 12 jaar. Vanaf september 2024 wordt dit uitgebreid naar jongeren tot 15 jaar die in de 1ste graad van het secundair onderwijs les volgen. Bij het schooljaar '24-'25 is er een proefperiode voor de 1ste graad middelbaar. Nadien wordt geëvalueerd of dit verdergezet kan worden. Daarnaast organiseren we thema-avonden waarbij uitgelegd wordt hoe tieners denken en voelen en wat ze nodig hebben om te ontwikkelen tot krachtige jongvolwassenen”.

Een tweede uitdaging is het bereiken van **gezinnen in een kwetsbare situatie**. Ook hier zien we heel wat verschil tussen gemeenten. Volgens de bevraging van Opgroeien (2023) slaagt meer dan de helft van de Huizen van het Kind (55%) er goed in om deze gezinnen te bereiken. In onze bevraging geven een aantal respondenten aan dat er op dit vlak groeipotentieel is. Het kan ook een keuze zijn van het lokale bestuur om hier al dan niet op in te zetten. Voor een aantal lokale besturen maakt het Huis van het Kind deel uit van hun visie om te investeren in de ondersteuning van gezinnen in een kwetsbare situatie of in de strijd tegen kinderarmoede.

“In het meerjarenplan komt naar voren dat het Huis van het Kind een plek is voor ouders en kinderen. De samenwerkingen met partnerorganisaties worden vermeld, wat mooi de visie weergeeft dat het Huis van het Kind een netwerk van zorgpartners wil uitbouwen om kwetsbare gezinnen te ondersteunen en te begeleiden.”

“Het lokaal bestuur koos er bewust voor om de kinderarmoedecoördinator ook aan te stellen als coördinator van het Huis van het Kind. Zo kunnen we aanklappend werken en mensen toeleiden tot de juiste instanties.”

In andere gemeenten is het een uitdrukkelijke keuze dat het Huis van het Kind zich richt naar alle gezinnen.

“De Dienst Welzijn richt zich vooral naar kwetsbare gezinnen en kinderarmoede, dienst Jeugd en Gezinnen met het Huis van het Kind richt zich meer naar de gezinnen in het algemeen.”

Naast de uitdagingen op vlak van het bereik van specifieke groepen (jongeren, gezinnen in een kwetsbare situatie), kaarten een aantal lokale besturen meer in het algemeen aan dat hun bereik beperkt is, dat gezinnen niet naar hun aanbod of lezingen komen. Of ze geven aan dat outreachend werken niet mogelijk is omwille van tijdsgebrek.

“Ouders geven vaak het signaal dat ze van iets het bestaan niet afwisten, ook al is er communicatie via social media, flyers en het schoolplatform”.

“Als coördinator van het Huis van het Kind is het de bedoeling om naar plaatsen te gaan waar ouders te bereiken zijn (oudercomité, schoolpoort) of naar zorgcoördinatoren gaan. Helaas lukt dit niet wegens tijdsgebrek”.

Een andere problematiek is de moeilijke afstemming tussen de beschikbaarheid van het ondersteuningsaanbod en die van de ouders.

“Nadeel: werkende mama’s kunnen niet komen naar de praatgroepen overdag. Tegen je op je plooi bent na de bevalling kan je niet meer gaan, want dan is je verlof op”.

Het aanbod van Huizen van het Kind moet afgestemd zijn op de lokale noden van gezinnen. Huizen van het Kind vullen dat verschillend in. Volgens een bevraging van Opgroeien (2023) gebeurt het systematisch of methodisch in kaart brengen van de noden van gezinnen zelden. Ook in onze bevraging kwam dit slechts occasioneel naar voren. Respondenten geven ook aan dat inspraak van de doelgroep beperkt is.

“Er is momenteel weinig directe inspraak van kinderen, jongeren, gezinnen en buurten. De inspraak die er is, verloopt voornamelijk indirect via bestaande adviesorganen, werkgroepen of informele gesprekken”.

7 Welke acties en aanbod?

In de bevraging kwamen verschillende acties en aanbodsvormen naar voren die op lokaal niveau opgenomen worden door een Huis van het Kind. Daarbij vallen een heel aantal onder de opdracht van een Huis van het Kind wat betreft opvoedingsondersteuning en ontmoeting, maar ze gaan ook breder richting het ondersteunen op verschillende levensdomeinen.

De Huizen van het Kind werken voor hun acties en aanbod samen met diverse domeinen en partners, afhankelijk van de opdrachten die ze opnemen en de lokale context. In onze bevraging worden volgende actoren genoemd: Kind & Gezin, kinderopvangvoorzieningen, scholen, de jeugddienst, jeugdbewegingen, jeugdwelzijnsorganisaties, de sportdienst en sportclubs, gezondheidsdiensten, OCMW, de sociale dienst, Sociaal Huis, SAAMO, bibliotheek, culturele centra, CKG’s, CLB, studie- en gezinsondersteuningsinitiatieven, CAW, JAC, 1gezin1plan, bijzondere jeugdzorg, Agentschap Inburgering en Integratie, uitbeter groeipakket, woonzorgcentra, Rode Kruis, OverKop-huis, straathoekwerk, vzw’s en privé-initiatieven, Gezinsbond en andere vrijwilligersverenigingen.

7.1 Opvoedingsondersteuning

Gezinnen kunnen bij het Huis van het Kind terecht voor vragen via laagdrempelige onthaal- en informatiepunten, loketten of inloophmomenten. Medewerkers van het Huis van het Kind hebben zitdagen in de lokale besturen, gaan aan de schoolpoort staan of zijn aanwezig in de wijken.

Opvoedingsondersteuning wordt geboden via pedagogische adviesgesprekken, vormingen, infoavonden, workshops, trainingen of webinars. Thema’s die daarbij aan bod komen zijn bijvoorbeeld: positief opvoeden, emotionele ontwikkeling, ontprikkelen, omgaan met pubers, gezonde voeding, slapen, EHBO, ADHD, autisme, faalangst, gamen, schermgebruik, gewelddoos verzet, financieel beheer, sociale vaardigheidstraining, weerbaarheidstraining en emotieregulatietraining voor kinderen en jongeren of workshops voor ouders van kinderen met extra zorgnoden.

Huizen van het Kind willen met hun aanbod aansluiten bij de noden van gezinnen, door vormingsmomenten te ontwikkelen op basis van wat er leeft. Een aantal Huizen van het Kind hebben pakketten ontwikkeld rond specifieke noden van gezinnen, zoals een lespakket voor ouders die een kindje verwachten (gemeente heeft zelf geen ziekenhuis), een zindelijkheidskoffer, een opvoedingsbib of infotheek, of informatiepunten over borstvoeding of wasbare luiers.

Wanneer gezinnen ondersteuning nodig hebben die verder gaat dan deze algemene preventieve diensten, verwijzen Huizen van het Kind door naar organisaties met specifieke expertise. Sommige Huizen van het Kind brengen die gespecialiseerde ondersteuning via zitdagen naar de locatie van het Huis van het Kind (zie ook supra). Daarnaast werken Huizen van het Kind samen met vrijwilligerswerkingen, waarbij buddy's of studenten aan huis komen om gezinnen geïntegreerd te ondersteunen. Voorbeelden van meer intensieve professionele ondersteuning zijn gezinscoaches, intensieve begeleiding van aanstaande ouders, begeleidingstrajecten voor kwetsbare ouders met minstens één kind tussen de nul en drie jaar, eerstelijnspsychologen of ondersteuning bij intrafamiliaal geweld.

Lokaal wordt ingezet op de toegankelijkheid van de ondersteuning via een aantal werkingsprincipes. Voorbeelden zijn: een onthaal zonder drempels, waarbij ouders zonder afspraak kunnen binnenlopen; snelle en persoonlijke begeleiding door onmiddellijk een eerste gesprek aan te bieden met korte lijnen naar de juiste ondersteuning; het aanbieden van advies op maat, zowel overdag als 's avonds; blijvende betrokkenheid van medewerker Huis van het Kind om het gezin lokaal te blijven ondersteunen; tijdens praatgroepen mogen kinderen van 0 tot 3 jaar altijd meekomen.

Sommige huizen geven aan dat een vrije inloop niet altijd de verwachte laagdrempeligheid creëert of een gerichte ondersteuning toelaten.

“Het Huis van het Kind heeft een fysieke locatie, maar geen vrije inloop. De keuze voor georganiseerde contactmomenten is bewust: er is onvoldoende vraag naar permanent bemande inloopuren, en georganiseerde momenten bieden gerichter hulp. Ouders kunnen steeds op afspraak terecht of worden doorverwezen naar bovenlokaal aanbod wanneer dat beter aansluit.”

7.2 Ontmoeting

Het Huis van het Kind is een ontmoetingsplek voor gezinnen, waar gezinnen ervaringen kunnen delen en een sociaal netwerk kunnen opbouwen. Ook hier zien we een variatie aan invullingen in de verschillende Huizen van het Kind.

Een eerste **variantie** zien we in de **doelgroep**. Sommige groepen richten zich tot aanstaande ouders. Er zijn de speelcafés, speelpunten of peuterspeelpunten die spel en ontmoeting organiseren voor ouders met kinderen tot de leeftijd van 3 jaar. Sommigen nemen ook de doelgroep van kleuters in dit aanbod mee, of richten zich niet alleen naar ouders, maar ook naar grootouders. Bij een aantal peuterspeelpunten zijn oudere broers en zussen ook welkom zodat ouders geen opvang moeten zoeken. Een Huis van het Kind koos ervoor om het peuterspeelpunt te vervangen door een groep voor mama's met pasgeboren kinderen, begeleid door een psycholoog, op vraag van de mama's zelf. De meer grootschalige activiteiten van Huizen van het Kind richten zich tot een brede doelgroep van gezinnen, met kinderen in alle leeftijden.

Ten tweede is er een **variatie** in het **aanbod**. Sommige acties worden eenmalig of jaarlijks georganiseerd. Voorbeelden zijn: de buitenspeeldag, gezinsdag, ouder/kind-picknick, estafette, paaseierenraap, pop-up speelwijken, Sinterklaasfeest, kijk-ik-fiets, bedankingsavond kinderopvang, kleuterhappening, gezinsmarkt, familiefestival, kinderkunstendag, grootouder-kind-namiddag, sportactiviteiten ... Daarnaast is er het groepsaanbod dat op meer regelmatige basis plaatsvindt, op vaste openingstijden per week of bepaalde momenten per maand. Sommigen koppelen daar ouder-kindactiviteiten aan zoals bijvoorbeeld babymassage, knuffelturnen, ouder-peuter-yoga, korte beentjeswandeling, klim- en klauterparcours ... Er zijn oudergroepen, mama of papa babbels, babybabbels, buurtbabbels, ontmoetingscafés ... Intergemeentelijke Huizen van het Kind organiseren dit aanbod afwisselend in de verschillende gemeenten. Ook andere initiatieven zoals de speltheek, de ruilwinkel, het voorleesuurkje in de bibliotheek of de tutjesboom worden ingezet om ontmoeting te faciliteren. Een lokaal bestuur vermeldt het belang van een breed en continu aanbod, met vaste programma's die herkenbaar zijn voor gezinnen. Om dit te kunnen realiseren, doen sommige Huizen van het Kind beroep op een vrijwilligerswerking die ondersteunt bij activiteiten voor gezinnen.

Het succes van een ontmoetingsaanbod, vraagt soms een andere organisatievorm en maakt dat afronden en doorstroom een thema is voor een Huis van het Kind:

“De mamagroep is te groot geworden om nog werkbaar te zijn. We gaan ze opsplitsen in een groep van mama's met kinderen van 0-6 jaar, en een groep met kinderen ouder dan 6 jaar. Voor deze laatste groep gaan we inzetten op verzelfstandiging: door zelfstandig samen te komen, een rol op te nemen als meter in de mamagroep, door actief te worden in een andere organisatie of op de arbeidsmarkt.”

Ten slotte **variëren** de **doelstellingen** van het aanbod. Waar alle initiatieven gericht zijn op het bevorderen van sociale cohesie, zijn er ook andere of specifiekere doelstellingen. Het groepsaanbod voor aanstaande ouders wil het sociale netwerk uitbreiden, maar ook ouders voorbereiden op het ouderschap. Speelcafés willen ouders – in het bijzonder ouders die thuisblijven om voor de kinderen te zorgen – uit het sociale isolement halen. Spel en Ontmoeting *“moet ouders verbinden, hun netwerk uitbreiden en kinderen structuur leren. Een sociale professional is aanwezig om ondersteuning te bieden. Het verlaagt de drempel naar andere hulpverlening.”* Verschillende gemeenten benoemen andere doelstellingen voor het peuterspeelpunt: het samen spelen van kinderen en hun sociale vaardigheden bevorderen, een stimulerende speelomgeving voor kinderen in armoede bieden, ouders ondersteunen of de overgang naar onderwijs vergemakkelijken.

7.3 Ondersteuning in verschillende levensdomeinen

De ambitie van Huizen van het Kind is om uit te groeien tot laagdrempelige basisvoorzieningen die de verschillende levensdomeinen die met opvoeden en opgroeien te maken hebben verbinden. Opgroeien creëerde daartoe een Roadmap, op basis waarvan Huizen van het Kind kunnen beoordelen op welke levensdomeinen ze prioritair willen inzetten (Kind & Gezin, 2018). Via incentives door middel van projectoproepen wordt het verbinden van verschillende levensdomeinen ook gestimuleerd. In 2021 kregen 24 Huizen van het Kind in het kader van de projectoproep ‘vernieuwende projecten’ subsidies om preventieve gezinsondersteuning te combineren met

integratie en inburgering; opvang en onderwijs; tewerkstelling en opleiding; of armoedebestrijding. Van 2019-2022 liepen zes proeftuinen 'buurtgerichte netwerken' voor kinderen van 0 tot 12 jaar en hun gezinnen. De netwerken moesten: inzetten op verschillende levensdomeinen; zowel op materiële als op immateriële noden; en de verbinding maken met aanwezig aanbod in de buurt.

Of ze nu projectsubsidies kregen of niet, verschillende Huizen van het Kind maken in de praktijk al de verbinding met verschillende levensdomeinen. Via een loket of via een digitaal platform informeren ze gezinnen over onderwijs, gezondheid, kinderopvang, welbevinden, vrije tijd, financiële tegemoetkomingen opvoedingsondersteuning of jeugdhulp.

De geïntegreerde samenwerking situeert zich in verschillende (beleids)domeinen en in functie van verschillende doelstellingen: kinderopvang, welzijn, de aanpak van (kinder)armoede, toegang tot gezondheidszorg, vrijetijdsparticipatie, flankerend onderwijsbeleid, gelijke onderwijskansen, BOA, taalstimulering en/of kindvriendelijke steden en gemeenten.

Voor het domein **kinderopvang** speelt het lokaal loket kinderopvang een belangrijke rol. Dat moet gezinnen informeren over het aanbod, ouders ondersteunen in het zoeken van een kinderopvangplaats, de kinderopvangvragen registeren en het beleid hierover informeren. Een lokaal loket kinderopvang kan een subsidie aanvragen voor deze opdrachten. Om een subsidie te ontvangen, moet het loket ook samenwerken met organisaties die gezinnen bereiken (bijv. het sociaal huis, de opvoedingswinkel, het Agentschap Inburgering en Integratie) en meewerken aan de doelstellingen van het Huis van het Kind van de gemeente.

Een lokaal bestuur ziet het lokaal loket kinderopvang als een inrijpoort voor verdere ondersteuning. Uit de contacten vloeien begeleidingen voort. Sommige lokale besturen vermelden ook brugfiguren in de kinderopvang.

Een ander domein, is dat van de **preventieve gezondheidszorg** waar de consultatiebureaus een belangrijke rol spelen in het opvolgen van de ontwikkeling van baby's en peuters. Hoewel 'preventieve medische consulten' minimaal deel moeten uitmaken van de werking van een Huis van het Kind, zijn er een aantal gemeenten waar er geen consultatiebureau van Kind & Gezin aanwezig is.

Daarnaast zijn er Huizen van het Kind die projecten opzetten, rond bijvoorbeeld mondzorg. In één project werden tandenborstels bezorgd aan de crèches zodat ze de kindjes kunnen leren tanden poetsen. Een ander project bracht ouderen, kinderen en jongeren intergenerationeel samen via een tentoonstelling en gesprek over zorgen voor je tanden, vroeger en nu. Andere projecten gaan over menstruatiewelzijn, cultuur/sport voor jongeren, rookstop of obesitas bij jonge kinderen. Sommige Huizen van het Kind vermelden een meer structurele aanpak, door de toegang tot gezondheidsdiensten te bevorderen, de samenwerking aan te gaan met eerstelijnszones en LOGO's, of een beleid te voeren rond gezondheidspromotie dat afgestemd is op de Vlaamse gezondheidsdoelstellingen, met o.a. een inzet op de rol van ouders in het stimuleren van gezonde voeding en gedrag bij kinderen.

Ook het **mentaal welbevinden** maakt deel uit van de acties van Huizen van het Kind. Ze sluiten aan bij Vlaamse of internationale acties zoals Warme William, warme gemeente, de Te Gek?!-actie of Wereldlichtjesdag. Een aantal Huizen van het Kind hebben specifieke aandacht voor ouders die een kindje zijn verloren, en organiseren een herdenkings-koestermoment of een rouwregister bij

zwangerschapsverlies. Een Huis van het Kind organiseert samen met de dienst cultuur schoolvoorstellingen die het mentale welzijn van kinderen en jongeren moeten bevorderen.

Heel wat Huizen van het Kind zetten in op (de toegang tot) **onderwijs** en werken daarvoor al dan niet samen met andere actoren (bv. scholen, SAAMO, brugfigurenorganisatie). Ze ondersteunen gezinnen bij het digitaal aanmelden scholen, zetten in op de overstap van crèche naar kleuterschool, bieden huiswerkbegeleiding in de scholen na schooltijd; huiswerkbegeleiding aan huis of leesstimulatie, met als doel de schoolresultaten van kinderen te verbeteren en ouders meer zelfvertrouwen te geven in hun ondersteunende rol; ze werken via brugfiguren op school; organiseren zomerscholen en/of werken aan kostenbewust onderwijs. Ook bij initiatieven die zich op het kruispunt van onderwijs en welbevinden situeren, zien we voorbeelden waarin het HvhK een centrale rol opneemt.

Huizen van het Kind organiseren acties om **taalontwikkeling** te bevorderen. Dit gebeurt via het Boekstart-project in samenwerking met de bibliotheek, taalbabbels, laagdrempelige lessen Nederlands voor anderstalige mama's met een baby of peuter (al dan niet gecombineerd met kinderopvang) of een taalbad voor kleuters met een anderstalige achtergrond in de vakantieperiodes.

Een Huis van het Kind geeft aan hoe het voorlezen ook gekoppeld wordt aan de verbinding met diensten in de gemeente: *“Vrijwilligers gaan voorlezen bij gezinnen thuis waar een kindje is van de derde kleuterklas of het eerste leerjaar. Ze komen 5 keer bij de gezinnen thuis en gaan 3 keer op een locatie in de gemeente voorlezen, waardoor de gezinnen in contact komen met die diensten. De gezinnen worden doorverwezen door de zorgcoördinatoren van de scholen.”*

De toegankelijkheid van het **vrije tijdsaanbod** is een thema waar Huizen van het Kind aan werken. Dat doen ze door informatie ter beschikking te stellen, bijvoorbeeld via een inloophouding vrije tijd. Voor gezinnen in een kwetsbare situatie werken ze met de UiTPAS of organiseren ze een uitstap en rondleiding bij de bibliotheek, het zwembad, de kinderboerderij, het buurtrestaurant ...

Huizen van het Kind vermelden tal van initiatieven rond de **materiële ondersteuning** van gezinnen. In veel Huizen van het Kind is er een zitdag van een uitbeter van het groeipakket, of zal een medewerker samen met gezinnen de administratie rond het groeipakket in orde brengen. Bij andere initiatieven stellen Huizen van het Kind materiaal ter beschikking, bijvoorbeeld een geboortepakket, pamperbank/luierkasten, fietsbib, ruilwinkel, babytheek, speltheek, kledinginzameling en -verkoop of spelmateriaal voor opvanginitiatieven voor vluchtelingen. Daarnaast zijn er projecten zoals de Digibank, Lege Brooddozen-actie of acties rond menstruatie-armoede. Sommige gemeenten hebben ook een geboorte- of pleegzorgpremie.

Lokaal is er een onderscheid tussen wat men als een universeel aanbod ziet, en wat selectief is voor bepaalde doelgroepen.

“Algemeen toegankelijke projecten zoals de ruilwinkel, geboortegeschenk, speelbabbels,.. maar ook projecten die enkel op doorverwijzingen werken zoals de pamperbank, geboortepakket, MIRIAM project voor alleenstaande moeders, huiswerkbegeleiding,...”

“De babytheek richt zich op twee doelgroepen: de ouders die het doen om ecologische redenen en ouders die een financieel motief hebben”.

“De kwetsbare gezinnen krijgen jetons voor de ruilwinkel op het moment dat ze een participatiepas voor vrije tijd komen aanvragen zodanig dat het ook niet stigmatiserend is”.

Gemeenten kennen bijvoorbeeld bepaalde voordelen enkel toe aan cliënten van het OCMW, gezinnen die een participatiepas hebben of ouders met een kansentarief.

“Cliënten van het OCMW of mensen die de participatiepas hebben met een baby'tje op komst of met een baby of peuter krijgen een starterspakket met babymateriaal”.

Een lokaal bestuur uit ook de ambitie om andere domeinen te betrekken die zich in de bredere **(ruimtelijke) context en leefsituatie** van gezinnen situeren:

“De ambitie is er om ook de hardere sectoren (huisvesting, dienst omgeving, mobiliteit, ...) te betrekken, zodat er over de beleidsdomeinen heen een kindvriendelijke reflex is. Hierbij wordt gestreefd naar het betrekken van de dienst Jeugd en Gezinnen bij bijvoorbeeld grotere stadsprojecten, zoals nieuwe stadsgebouwen, inrichting van pleinen, omgevingsaanleg, ...”

7.4 Knelpunten

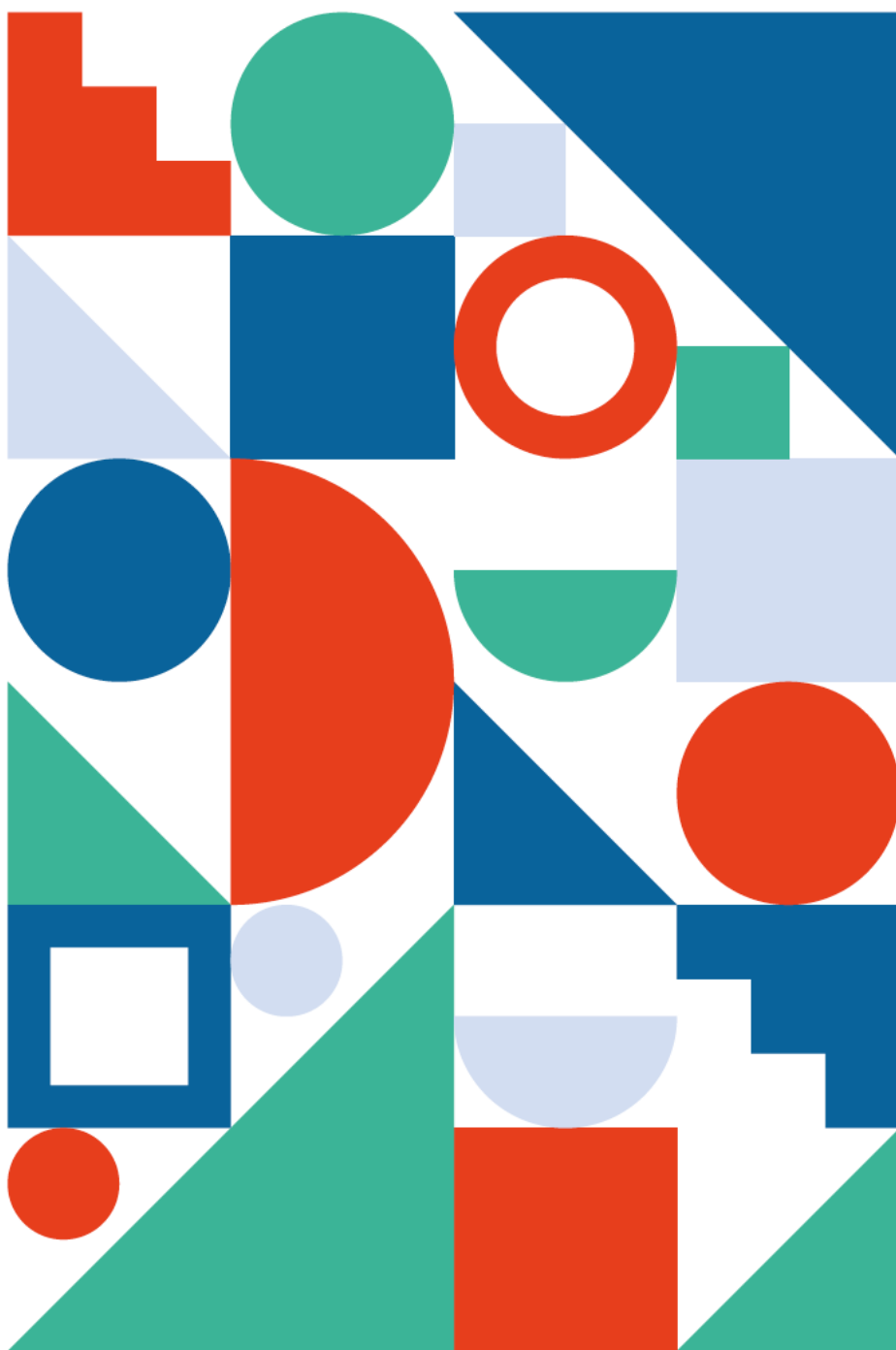
Een van de gemeenten signaleert dat door het wegvallen van de coördinator de vraag voorligt of de gemeente de eerder genomen initiatieven continueert, dan wel dat daarvoor een andere actor ingeschakeld zal worden. De organisatie en personeelsbezetting bepaalt m.a.w. niet alleen de rol van het lokaal bestuur alsook het (voortbestaan van het) beschikbare ondersteuningsaanbod.

8 Bronnen

Decreet houdende de organisatie van preventieve gezinsondersteuning van 29 november 2013.
www.huizenvanhetkind.be/hk/img/decreetprevgezinsond.pdf

Kind & Gezin. (2018). *Roadmap Huizen van het Kind*. Brussel: Kind & Gezin. Geraadpleegd via
<https://www.opgroeien.be/kennis/toolbox/materialenpakket-roadmap-huizen-van-het-kind>

Opgroeien (2023). *Huizen van het Kind. Rapport 2023*.
https://www.opgroeien.be/sites/default/files/tool-documents/rapport2023_huis_vh_kind_0.pdf

Odisee
DE CO-HOGESCHOOL

Kenniscentrum Gezinswetenschappen

Huart Hamoiriaan 136, 1030 Schaarbeek

facebook.com/gezinswetenschappen

twitter.com/gezinswetensch

kczgzinswetenschappen.odisee.be | odisee.be